

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt' roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	---	---

Svätý otec pápež Pius X. ku katolíkom sveta.

Talianske noviny «Osservatore Romano» v čísle 3. augusta b. r., na prvom mieste uverejnili na katolíkov celého sveta, svätého otca vyzvanie, nasledujúcej osnovy:

Prítomne takmer celá Európa uvalená je do priepasti hroznej vojny, ktorej nebezpečia, prípadnosti a koniec už po krátkom uvážení každého naplniť musia zármutkom a hrúzou, čo najboľavnejšie a horkým žiaľom tým viacej dotklo sa Nás, bo blahoslavenstvo a život narodov a občanov na Nás sú sverené. V tomto všeobecnom veľkom poblúdení, v tejto rozhodnej hodine zvlášte citíme a myslíme na to, čo Otcovská láska a povinnosť Apoštolská zarovnak Nám nakladá, aby sme každú veriacu dušu tým väčšou horlivosťou tade viedli, zkadiaľ pochádza všemožná pomoc, ku Kristu, panovníkovi pokoja, najmohútnejšiemu prostredníkovi medzi Bohom a človečenstvom. Nech aj na Naše pokynutie ku trónu jeho milosti a milosrdenstva pospiechajú všetci katolíci celého sveta a v prvom rade členovia duchovenstva, ktorých okrem toho zvláštnou úlohou bude, na biskupské nariadenie, v každom kostole, vydržiavať verejné pobožnosti, aby milostivý Boh, modlitbami nábožných preniknutý, tým rýchlejšie zahasil smutné fakle vojny a správcov štátov láskave natchnul myšlienkami pokoja a nie nesvornosti.

Rím, Vatikán 2. augusta 1914.

Pápež Pius X.

Cirkevné nariadenie po čas vojny.

Pastiersky list jeho eminencie kardinála knieža-primasa.

Úradné pokračovanie, zavedené proti pachateľom a účastníkom potupného útoku proti v Pánu zosnulému následníkovi trónu, jeho Vysosti arcikniežafu Francovi Ferdinandovi, prišlo na stopu takému ďalekosiahajúcemu spriahaniu, ktorého nite vedú na územie jedného susedného štátu. Tento štát trpel a svojimi medzítkami podporoval také smery, ktoré mali za cieľ naštrbenie teritoriálnej integrity monarchie a boly súčasne ku tomu, aby medzi poddanými monarchie rozduchovaly nesvornosť a umenšovali auktoritu monarchie pred cudzozemskom, čím prirodzene, boly ohrožované nielen naše hmotné, lež aj najvyššie mravné záujmy. V dosiahnutí tohto cieľa naši nepriatelia nezdesili sa ani najnešlachetnejších prostriedkov, ako to pred mesiacom v Sarajeve spáchaná vražda smutne dokazuje. Tieto tendencie už aj predtým boly známe, ale náš vznešený panovník, Franc Jozef I., ktorý sledujúc nadchnutie svojho dobrotivého srdca, usiluje sa zabezpečiť požehnanie pokoja, len po udalostiach posledných časov uznal za prišlý čas, aby cieľom účinlivej obrany pokoja svojich narodov, hmotných a mravných síl svojich krajín, siahol ku poslednému prostriedku: ku zbraniam. Pomery sa tak vyvinuly, že iné prostriedky nedokázaly sa cieľuprimeranými. Kdežto cieľ, ktorým slúži vojna, sú bezpodmienečne sväté a neodškriepiteľne spočívajú na práve a spravodlivosti. Každý štát má právo, aby sa udržal, bránil svoju ter-

ritoriálnu integritu a zabezpečil pre seba nemýlené požívanie všetkého toho, čo v dosiahnutí svojich cieľov potrebuje. Keď teda naši nepriatelia útočia na teritoriálnu integritu našej vlasti, keď sa o to usilujú, aby požehnanie prinášajúci pokoj medzi našimi spoluobčanmi narušili, našu monarchiu tupili, jej auktoritu podkopávali a zapríčiňovali jej hmotné a mravné škody, vtedy nielen našim právom, lež i povinnosťou je obrániť to, v čom vidíme najhlavnejší a jediný záloh zachránenia pokojného pokroku, hmotného a mravného dobrobytu a nášho statočného mena. Ponevác pokojné riešenie sa zmariť, nepozostávalo iné, ako vojna. Keď teda najvyšší Veliteľ zbranej moci, proti našim nepriateľom pod zbraň volá synov národa, plní len svoje najsvätejšie panovnícke povinnosti, bo vzdor vysokého svojho veku na dejisku vystupuje za integritu svojich krajín, za slobodu a blahobyt svojho ľudu. Smele môžeme povedať, že najšlachetnejšie podujatie jeho s pochvalou sleduje celý vzdelaný svet.

V týchto ťažkých dňoch nech nám je príkladom jeho veličenstvo apoštolský náš kráľ. Aj my verne a vytrvale plňme tie povinnosti, ktoré zvlášte prítomne viažu i tých, čo vzdialení sú od bojišťa. Válečný stav od tých tiež vyžaduje obeť. Mimoriadne nariadenia, aké v súvisi s vojnou vydávať, prinútené sú vrchnosti, týkajú sa takmer každého. Podporujeme teda, nakoľko môžeme, vrchnosti v ich ťažkej práci a s trpezlivosťou donášajme tie obeť, ktoré vyžadujú od nás mimoriadne okolnosti. Týmto podľní sme všeobecnému blahu, ktoré často bez osobných obetí podporovať nemôžeme. Zachovávajme našu pokojnosť a nebuďme malej viery. Chráňme sa všetkého, čo by príčinu zavraď nám mohlo k nepokojnosti. Tak na príklad nemožno schvaľovať, že podajední v strachu pred vojnou ich vklady vyberajú zo sporiteľní. Spolahlivé peňažné ústavy vojna neotrasie, tie ale, ktoré nestoja na pevnom základe, ako o tom svedčia príklady, padnúť môžu aj v pokojných časoch.

Myslíme ale aj na tých, ktorých vojna odkazuje na starosti spoločenskosti. Toto sú familie ranených a na bojišti bojujúcich, ktoré zostaly bez živiteľa. Očakávajú pomoc od uhorskej spoločenskosti. Berme podiel všetcia v tejto šlachetnej, kresťan

skou láskou nakladanej práci! Podporujeme našimi halierni a oduševnenou spoločnosťou každý pohyb a organizáciu, ktorá si vytkla za cieľ oddané plnenie tejto vlasteneckej a ľudomylnej povinnosti.

Takto budeme podporovať i z ďaleka našu za sväté záujmy našej vlasti bojujúcu slávnú armádu a staneme sa účastnými víťazstva, ktoré v obrane našej svätej záležitosti istotne úfame od Pána Boha.

Vyzývam preto velebné duchovenstvo moje, aby v smysle vyšudaneho, veriacich poučilo a dôrazne povzbudzovalo k obetivej poslušnosti ku vrchnostiam, čo v týchto kritických časoch, je dvojnásobnou povinnosťou a dvojnásobnou zásluhou. Velebné duchovenstvo moje aj — ako som o tom presvedčený — v obore svojho účinkovania všetko vynaloží na to, aby vydatným spôsobom podporovalo neporušené spoluúčinkovanie vrchnosti a ľudu.

Pri tom ale, keď na našu zbraň v obrane našej pravdy o požehnanie a pomoc prosíme Pána Boha, modlíme sa, aby umenšil a zkrátil hrúzy vojny, preto aj nariaďujem, aby, počnúc od nedele po prijatí tohoto obežníka, po celý čas vojny, každú nedeľu a sviatok, vo všetkých farských a reholníckych kostoloch odbavovaná bola spievaná svätá omša s vystavením prevelebnéj sviatosti Oltárnej a tak pri tejto, ako aj pri všetkých farských svätých omšiach a popoludňajších pobožnostiach, spoločne s ľuďom odmodlené boly tri «Otčenáš»-e a tri «Zdravas Maria». Svätú omšu slúžiaci duchovní ale, počas trvania vojny, *každodenne* pri svätej omši nech upotrebia modlitbu o vojne. (Deus qui conteris bella... ex Missa tempore belli.)

Ohľadom tiež na mimoriadne okolnosti, ponevác môže sa udať, že vojopovinní pred narukovaním chcú vstúpiť do stavu manželského, pánov farárov splnomocňujem, že pri takých, ak len neni inej prekážky manželstva, odhládnuť môžu od predpísanej trojnásobnej ohlášky.

Ján v. r.,
kardinál knieža-primas.

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Celý svet v plameňoch.

Udalosti rýchlosťou blesku nasledujú jedna dráhu. Všetky ale ustupujú do pozadia pred tým mohutným, seba povedomie budiacim, ducha povznášajúcim ohlasom, ktorý 4. augusta na poludnie odznel z úst nemeckého cisára Vilhelma II. Nemecký cisár Vilhelm II. 4. augusta totiž trónnou rečou zahájil ríšsky nemecký snem. Túto reč očakával celý svet s tou najväčšou napnutosťou a cisár Vilhelm nepovedal ju len ríšskemu snemu nemeckému, ale ju povedal celému svetu.

Historicky významná vec, ktorú diktoval duch spravodlivosti, seba povedomia, odhodlania, oduševnenia, neohrozenosti, rytierskosti, spojeneckej vernosti, okúzľujúcou silou oduševňuje za vec spravodlivú, za ochranu kultúry, osvety, statočnosti proti podlosti, barbarismu a vraždníctvu.

Reč nemeckého cisára Vilhelma tu podávame doslovne:

«Ctení moji páni! V ťažkých hodinách osudu shromaždil som okolo seba zástupcov nemeckého ľudu.

Takmer za polstoletie mohli sme zostať na ceste pokoja. Tie pokusy, aby Nemecko upadlo v podozrenie, že je náklonné ku vojne a aby pozíciu Nemecka medzi národami znižovali, často na veľmi tvrdú príležitosť postavily trpezlivosť nášho ľudu. Ešte aj uprostred provokujúcich okolností moja vláda vždy s neohrozenou statočnosťou sledovala cestu vývinu mravných, duševných a hospodárskych síl, lebo toto držala za svoj hlavný cieľ. Celý svet bol svedkom, že neunavne sme stáli v prvých radoch uprostred nerestí a zmätkov posledných rokov, aby sa vyhlo vojne medzi veľmocami Európy. Tak sa zdalo, že sa vyhlo najväčšiemu nebezpečeniu, ktoré vyvolaly balkánske udalosti.

Vtedy zavraždením môjho priateľa Franca Ferdinanda otvorila sa priepasť. Cisár a kráľ Franc Jozef, môj spojenec nútený bol siahnuť po zbrani, aby ochránil bezpečnosť svojich krajín proti nebezpečným machináciám jedného susedného štátu. V sledovaní jeho spravodlivých záujmov ruská ríša stala mu do cesty. Nás na stranu Rakúsko-Uhorska stavia nielen naša spojenecká povinnosť, ale zároveň dostala sa nám za podiel aj

tá mohutná úloha, aby sme spolu so starou kultúrnou jednotou dvoch štátov naše mocenské postavenie ochránili proti nápadom nepriateľskej armády.

S ťažkým srdcom mobilisoval som svoju armádu proti jednému môjmu susedovi, s ktorým v tak mnohých vojnách spolu bojovala. S úprimným bóľom videl som zlomiť to priateľstvo, ktoré Nemecko tak verne zachovávalo. Ruská cisárska vláda popustiac súreniam nenasytného nacionalizmu, *stala si do šiku za taký štát, ktorý napomáhaním hriechových útokov zapríčinil toto válečné nebezpečie.* Že si aj Francúzsko stalo na stranu našich protivníkov, to nás prekvapíť nemohlo. Naše námahy, aby sme s francúzskou republikou priateľský pomer dosiahli, dosť často zmarily sa na starých nádejach a na starom hneve.

Ctení moji páni! Čo ľudské nahliadnutie a sila mohla urobiť, aby jeden národ ku konečným rozhodnutiam obrnila, to stalo sa s vašou vlasteneckou pomocou. Nepriateľský cit, ktorý sa na Východe a Západe od dávneho času rozširoval, teraz vysoko vyšlahol. Terajšie polozenie nenastalo z pomynuteľných záujmových konfliktov alebo z diplomatických konštelácií, lež je ono výsledkom od dlhých rokov pracujúcej zlomyseľnosti, ktorá je namierená proti moci a rozkvetu nemeckej ríše.

Nás neženie túžba po podmaňovaní, nás oduševňuje tá nezlomná vôľa, aby sme udržali to miesto, na ktoré nás Boh postavil pre nás a pre všetky budúce pokolenia. Z listín, ktoré vám predostreli, budete vidieť, že moja vláda predovšetkým ale môj kancelár do posledného okamihu usiloval sa to najkonečnejšie odstrániť.

V obrane nám prinútenej, *s čistým svedomím a s čistou rukou siahneme po našom meči.*

S povolávajúcim slovom obraciam sa ku národom a kmenom nemeckej ríše, aby celou silou, s našim spojencom s bratským zápasom obránili to, čo sme stvorili pokojnou prácou.

Dľa príkladu otcov našich pevne a verne, vážne a rytiersky, ponížene pred Bohom a s bojovnou náladou pred nepriateľom — takto veríme vo večnú všemohúcnosť, bársby posilňovala a ku dobrému zakončeniu viedla našu obranu.

Na vás, ctení páni moji, hľadí dnes okolo

Barón Vladimír Giessler, rakúsko-uhorský vyslanec belehradský.

svojich panovníkov a vodcov shromaždený celý nemecký národ. Vyneste svoje uzavretia jednomyseľne a rýchle, to je mojou úprimnou túžbou.»

Cisár rozhodným, silným hlasom a každé slovo osobite prízvukujúc, prečítal trónnu reč, ktorú zpočiatku počúvali vo veľkej tichosti, ale po odznení prvých viet vypukli v hromovité volanie: Hoch! a oduševnenosť sa na konci každej vety zopakovala. Keď cisár hovoril o zavraždení nebohého Franca Ferdinanda, hlas sa mu triasol od rozčúlenia. Tú čiastku trónnej reči, že Rusko stalo si do cesty spojeneckej monarchie, cisár spomenul len veľmi krátko. Keď hovoril o spojeneckých povinnostiach Nemecka voči rakúsko-uhorskej monarchii, dvoranu naplnily hromovité výkriky: «Hoch!» Po prečítaní trónnej reči cisár povedal ešte nasledovné:

«Páni moji! Vy ste čítali tú reč, ktorú som povedal k ľudu s balkóna môjho kaštieľa. Zopakujem, čo som povedal, že viac nepoznám strany, len Nemcov a na dôkaz toho, že ste hotoví spolu držať bez ohľadu na strany a náboženstvo a cez všetky nebezpečia a hrúzy nasledovať ma, vyzývam vodcov strán, nech vystúpia a nech to slúbia stisknutím mojej ruky».

Vodcovia strán stali si pred cisára a cisár každému stiskol ruku.

Manifest bavorského kráľa.

Bavorský kráľ Ludvik III. bavorskej armáde vydal nasledovný manifest:

K mojej armáde! Všetky pokusy, ktorých cieľom bolo statočné zachránenie pokoja, naši susedia zmarili. Česť ríše, osud našej vlasti je postavený na kocku. Prinútili nás, aby sme siahli po zbrani. Pod hlavným veliteľstvom nášho milovaného spojeneckého pána, nemeckého cisára, v ťažkej chvíli vyprobované bavorské vojsko, ktoré si je úplne povedomé svojej, vo vážnych časoch pokoja zaocelovanej sily, zastane svoje miesto. Naše vojsko je hodným členom celej mohutnej armády a hodné je obetí našich otcov.

S týmito žiadosťami odprevádzam do vojny moju statnú armádu. Dôverujem vo Všemohúceho, ktorý ochráni našu spravедlivú záležitosť a prosím Ho o požehnanie Bavorska a nemeckej armády.

Mníchov, 1. augusta 1914.

Ludvik.

Nemecký cisár k ľudu nemeckému.

K nemeckému ľudu! Od 43 rokov, počnúc od založenia ríše, tak moje, ako aj mojich predchodcov snahy ta byly namierené, aby sme svetu udržali pokoj a zväčšovali v pokoji pevne dvíhajúci náš vývin. Nepriatelia ale závidia nám výsledky našich prác.

Východu a Západu, ako aj zamoria tajné a verejné nepriateľstva vedeli sme posiaľ zničiť v povedomí našej sily a zodpovednosti.

Včul ale chcú nás uponížiť. To žiadajú, aby so založenými rukami hľadeli sme na to, ako naši nepriatelia proti nám chystajú sa ku vzteklému útoku. Nechcú to trpeť, aby s odhodlanou vernosťou vydržali sme pri našom spojencovi, ktorý bojuje za auktoritu jeho veľmoci, ktorej uponíženie znamenalo by utratenie našej vlastnej moci a česti.

Rozhodnúť musí zbraň. Nepriateľ napadol nás uprostred pokoja. Do zbrane teda! Ďalšie shovievanie znamenalo by vlastizradu. Je to otázka udržania alebo neudržania našimi praotcami znovu založenej ríše, otázka jestvovania nemeckej moci a nemectva.

Do posledného dychu budeme bojovať proti

nepriateľom po celom svete. Nemecko ešte nikdy neprevládali, keď bolo sjednotené. Napred v mene Boha, ktorý bude s nami, ako bol aj s našimi praotcami.

Berlín, 6. augusta 1914.

Vilhelm II. K

Nemecký cisár k vojakom.

Berlín, 6. augusta. Úradný časopis námorníctva uverejňuje nasledovný najvyšší ohlas na nemeckú armádu a na nemecké válečné námorníctvo:

Po 43 ročnej pokojnej činnosti povolávam do zbrane vojovinných mužov Nemecka. Naše najsvätejšie poklady, našu vlasť a naše ohnište musíme obrániť proti nehanbnému útoku.

Nepriateľa vidíme zokol-vokol! Toto charakterizuje položenie. Stojíme pred ťažkým bojom a pred ťažkými obeťami. Dôverujem v tom, že ešte žije v nemeckom ľude starý, bojovný duch, ten mocný bojovný duch ktorý napadne nepriateľa, kdekolvek ho len najde, nech by sa čokoľvek stalo ktorý duch nikdy nepoznal strach pred nepriateľom.

Dôverujem vo Vás, nemeckí vojaci! Vo všetkých Vás plápolá nezhastiteľná, vrelá túžba po víťazstve. Všetci viete zomrieť ako hrdinovia, keď sa to stane potrebným.

Myslíte na našu slávyplnú minulosť, pomyslite na to, že ste Nemci! Nech nám Boh pomáha!

Berlín, 6. augusta 1914.

Vilhelm.

Anglicko odkázalo vojnu Nemecku.

Berlín, 4. augusta. (Uhorská Tel. Kancellária.) Krátko po 7. hodine večer anglický veľvyslanec sir Edvard Goschen zavítal do zahraničného úradu a odovzdal vypovedanie vojny. Veľvyslanec si súčasne pýtal svoj cestovný pass.

Nebezpečie anglických kolónií.

Viedeň, 5. augusta. Zamiešanie sa Anglicka do európskeho konfliktu prípadne môže mať ten následok, že dosiaľ na Európu lokalizovanú vojnu bude možno pocítiť aj na takých veľmi ďalekých územiach, na ktorých Anglicko musí obrániť veľké svoje záujmy.

Pretrhnutie diplomatického spojenia.

Berlín, 6. augusta. Anglický veľvyslanec a belgický vyslanec dnes ráno opustili Berlín.

Osvedčenie bavorského kráľa. Keď sa bavorský kráľ Ludvik dozvedel, že Anglicko odkázalo Nemecku vojnu, riekol:

— O jedného nepriateľa viac a tak o jednu príčinu viac, aby sme do nášho posledného dychu spolu pracovali. Naša záležitosť je spravodlivá a Boh nás neopustí.

Bavorský kráľovský pár prítomný bol na službách Božích v mníchovskom stolnom chráme, z ktorej príležitosti kardinál Bettinger prosil Božie požehnanie na čaty do vojny idúce. Kráľovskému páru pripravili veľké ovácie.

Každý najmenej jedného člena zadováž Katolíckej Ľudovej Jednote!

Stankovich, kapitán rýchlolode, nový pobočník jeho velič. kráľa.

Nemecko-ruská vojna

Odbité ruské čaty. Berlin, 6. augusta. Wolffova agentúra oznamuje: Na pruskej hranici, pri Schwidderbe (od Johanisburgu na východ) a pri Grodkenne (medzi Lautenburgom a Soldau) ruské jazdecké čaty chcely sa pretať cez nemecké hraničné ochranné čiary. Rusov zahnali na ruské územie. Jedna ruská jazdecká divisia, ktorá pri Soldaue ztratila jednu brigádu a bola odbitá, počas útoku pri Neidenburgu utrpela ďalšie ztraty.

Cúvanie Rusov z Poľska. Viedeň, 6. aug. (Večer o 8. h. 30 m. Uhorská Tel. Kancellária.) Z ruskej hranice prichodiace zprávy viac sústredňujú sa v tom smere, že nielen ruskú hranicu strážiace čaty od niekoľko dní v plnej mier cúvajú, lež že zo strednej časte ruského Poľska aj koncentrované voje cúvajú vo východnom smere. Z tohto možno uzatvárať, že napriek dlhoročným prípravám a napriek koncentrovaniu čiat v západnom Rusku Rusi sú ešte neni natoľko prichystaní k boju, že by správa ruskej armády smeľe sa mohla podujat na boj na územiach ruského Poľska.

Napredovanie Nemcov v Rusko-Poľsku. Berlín, 7. aug. Dľa spoľahlivej zprávy z Hohen-salza nemecké čaty ešte 3. augusta zaujali Alexandrovo na ruskom území neďaleko rieky Vistula.

Nemecko-francúzska vojna.

Nemecké čaty v Belgicku. Brüssel, 5. aug. Nemecká vláda s tou prosbou sa obrátila ku belgickej vláde, aby dovolila nemeckým čatám prejsť cez Belgicko. Nemecká vláda ku tejto prosbe dodala, že prevezme úplnú zodpovednosť za teritoriálnu integritu Belgicka a za každú škodu. Belgická vláda splnenie tejto prosby a na toto sa poľahujúci ultimát nemeckej vlády odmietla, načo nemecká vláda oznámila, že jej čaty vťahnu na územie Belgicka. Belgický kráľ a dvor odcestoval do Antverpenu.

Berlín, 7. aug. Zpráva Wolffovej agentúry: Pevninu a mesto Lüttich sme zaujali. — Lüttich-Liege je veľkej významnosti pevnina na hlavnej čiare Namur—Charleroy—Compiègne—Paris. V meste nachodia sa početné fabriky a má 230.000 obyvateľov.

Útok Nemcov a Algirsko. 5. aug. Wolffova agentúra oznamuje: Nemecké válečné lode nachodiace sa na Stredozemnom mori, 4. augusta zjavily sa na pobreží Algirska a v rúmy rozstrielaly jednotlivé opevnené miesta, ktoré slúžia ku vysadeniu francúzskych čiat.

Berlín, 6. augusta, Wolffova agentúra oznamuje, že francúzsku obec Briey, ktorá leží od Metzu na severozápad, nemecké čaty obsadily.

(Briey je malá obec v blízkosti Luxemburskej hranice, zo strategického ohľadu je ale významná, lebo leží blízko železničnej čiarvej dúcej do vnútra krajiny.)

Francúzske lode sa boja. Carhrad, 7. aug. Ani jedna jediná francúzska loď neopováži sa vyplávať na Archipelagus, lebo sa bojí útoku jednej nemeckej obrnenej válečnej lode, ktorá, dľa sem prišlých chýrov, križuje v blízkosti Dardanell. Jedna francúzska nákladná loď odišla odtiaľto, ale prišla len po Dardanelly, odtiaľ sa vrátila. Francúzska loď «Jean Blanche» musela ujsť do Sebastopola. Mnoho iných lodí mešká v tunajšom prístave.

Bomby hádzajúci Francúzi. Mníchov, 7. aug. Na železničné čiarvej Nürnberg—Kissingen a Nürnberg—Anspach francúzski vetroplavci z lietadiel hodili viacej bombí, ktoré ale železniční zamestnanci len skoro našli, následkom čoho nezapríčinily žiadnej škody.

Rakúsko-Uhorsko vo vojne s Ruskom, Srbskom a s Čiernou Horou.

Rozkaz jeho veličenstva kráľa ku armáde a ku námorníctvu.

S oduševnením pospiechajú vojopovinní všetkých Mojich národov pod zástavu a vojenské sily pred očakávaným časom dosiahnu válečný stav.

Každý z Mojich statných vojakov vie, že musíme odbyť nenávisťou naplnený útok a že spolu s naším slávnym spojencom bojujeme za spravodlivú záležitosť.

Objíma vás úzke spojivo vernosti ku vášmu najvyššiemu Pánovi zbranej moci a ku vlasti. Vy, hrdinovia Moji, s dôverou idete v ústrety ťažkým bojom, ktoré stoja pred vami.

Rozpomeňte sa na svojich otcov, ktorí v nepočetných bojoch a útokoch vysoko držali

svoje zástavy, ktorí viedli zástavu ku víťaznému boju! Nasledujte ich horlivo, v hrdinskosti a vo vytrvanlivosti!

Ukážte nepriateľovi, jakých činov sú schopné Moje, vreľou láskou ku vlasti preniknuté, o seba opierajúce sa národy!

Božie požehnanie nech vás sprevádza, statní bojovníci Moji, Boh nech vás vedie k víťazstvu a sláve.

Dané vo Viedni, 6. augusta roku 1914.

Franc Jozef, v. r.

Vojenský rozkaz honvédstvu.

Hlavné veliteľstvo honvédstva vo štvrtok, 6. aug. všetkým honvédkým čatám vydalo nasledovný vojenský rozkaz:

Jeho cisárske a apoštolské kráľovské veličenstvo, náš milovaný kráľ a najvyšší vojenský Pán aj uhorské kráľovské honvédstvo povolal do boja. Najvyšší rozkaz znamená svitanie historických časov, prináša honvédstvu tú vrele želanú a očakávanú príležitosť, keď na krvou polievaných poliach bojov môže dokázať svoju nezlomnú vernosť oproti kráľovi, svoju plameňom horiacu lásku k vlasti a dokáže, že je hodné dôvery, ktorou ho jeho veličenstvo obdaril.

Môže svoju vďaku preukázať za všetky tie veľké obeť, ktorými naša vlasť našu ustanovizeň za desaťročia udržala a rozvíjovala, môže plniť svojou prisahou sľúbené vznešené povinnosti, slovom môže zodpovedať všetkým tým nádejam, ktoré od jeho bojaschopnosti a hrdinskosti kráľ a vlasť očakávajú. Uhorské kráľovské honvédstvo s radosťou rozvinie svoje nepoškvrnené zástavy, spolu so spoločnou armádou, s oduševnením a v povedomí svojej sily s mužskou odhodlanosťou stane si do šiku. Preniknuté vojenskou disciplínou s dôverou, prítulnosťou sleduje svojich veliteľov na bojištia a hotový je za nášho kráľa, za slávu našej vlasti keď treba, ešte aj poslednú kvapku svojej krvi vycediť.

Odkázanie vojny Rusku.

Vo štvrtok, 6. augusta, večer o 7. hodine vyšle mimoriadne vydanie úradného časopisu «Budapešti Közlöny» v úradnej časti sdeluje nasledovné:

Na základe najvyššieho splnomocnenia dňa 5. augusta tohto roku petrohradský cis. a kráľ. veľvyslanec dostal úpravu, aby ruskému carskemu zahraničnému ministrovi odovzdal nasledovnú nótu:

«Z naloženia svojej vlády veľvyslanec Rakúsko-Uhorska má šťastie jeho Excellencii ministrovi ruských vonkajších záležitostí dať na známosť nasledovné:

Vzhľadom na hrozivé sebadržanie sa Ruska, ktoré preukazovalo v konflikte medzi rakúsko-uhorskou monarciou a Srbskom, tak tiež vzhľadom na tú skutočnosť, že Rusko dľa zprávy berlínskeho kabinetu výplyvom tohto konfliktu uznalo za potrebné, aby voči Nemecku započalo nepriateľstvo a Nemecko následkom tohto so spomenutou mocnosťou je vo válečnom stave: Rakúsko-Uhorsko voči Rusku tiež sa považuje byť vo válečnom stave».

Odstavenie veľvyslancov. Viedeň, 6. aug. (Uh. Tel. Kanc.) Ruskému veľvyslancovi viedeňskému Šebekovi doručili cestovné passy. Petrohradskému veľvyslancovi rakúsko-uhorskému grófovi Szapárymu naložili, aby si vypýtal cestovné passy a aby nakoľko možno ešte vo štvrtok, 6. augusta, opustil Rusko.

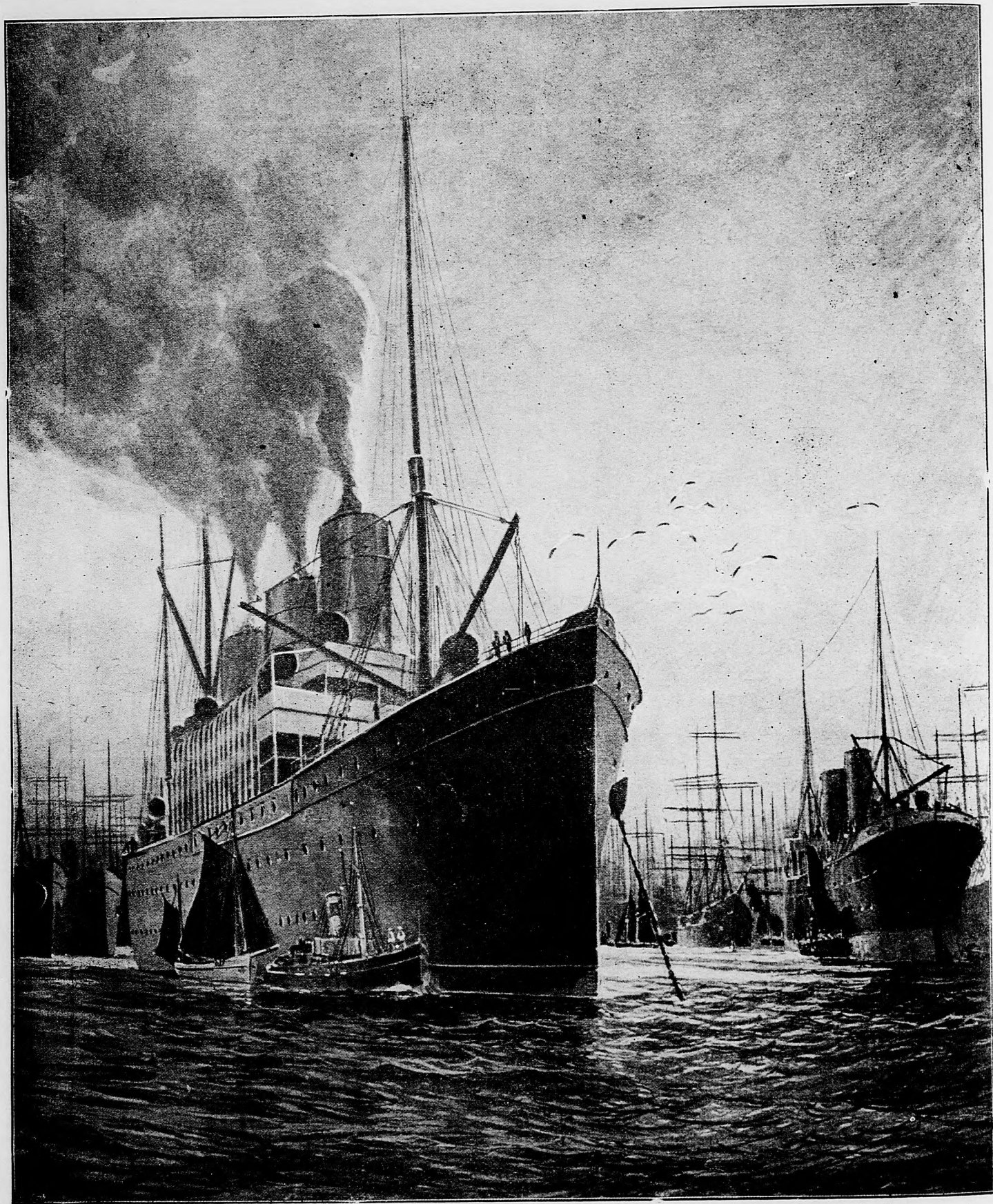
Naši bijú Rusov.

Rakúsko-Uhorské čaty proti Rusom začaly vojnu vo štvrtok, 6. augusta, popoludní. Silné jazdecké oddiely a pechota na bicikloch za Krakovom prekročily ruskú hranicu a zmocnily sa miest: **Olkusza** a **Wolbroma** a spojily sa s nemeckým vojskom, napredujúcim od zaujatej už Czensztochowej a mesta Bendzina. Spojenie našich čiat s nemeckými tak bolo prevedené, že pravé krídlo postupujúceho nemeckého vojska, cestou bočných predstráž dostalo sa do spojenia s ľavým krídlom rakúsko-uhorského vojska. Spojené nemecké a rakúsko-uhorské vojsko, ruské pohraničné územie obsadilo v zdĺžke 220 kilometrov. Poľské obyvateľstvo s veľkým oduševnením pripojilo sa ku našim čatám.

Na hraniciach východnej Haliče naše čaty sišly sa tiež s nepriateľskými čatami. Z menších srážok, ktoré tu naši mali s Rusmi, treba vyzdvihnúť zvlášte hrdinskú obranu posície našich v Podvolocysku. Naši vojaci pod velením

nadporučika Emanuela Vardu celý deň pevne sa držali proti nepriateľovi, ktorý bol v prevahe. Víťazstvo v tomto boji naši zaplatili dvoma mŕtvými a tromi ranenými. Rusí ztratili 20 vojakov.

Práve takýto hrdinský bol pre našich bojovníkov aj boj pri Novosielici na hranici Bukoviny. Povzbudzujúcou rečou žandárskeho strážmajstra Eugena Gaju oduševnení naši vojaci útočili na vršok Mohile, kde bola stráž

Hamburgský prístav.

Korunovanie Panny Marie.

nepriateľa zašiancovaná. Rýchly útok našich sa úplne podaril a tamojšie pobranlčné vršky dostaly sa do meci našich. Medzitým však vždy viac sa blížily pomocné čaty nepriateľa, tak že

naši stáli už voči prevažnej väčšine Rusov. Ale strážmajster Gaja smelo sa postavil proti počtom silnejšiemu nepriateľovi a zdarne obrátil zaujaté pozície proti útokom nepriateľa.

Rozprášená čata kozákov.

Lvov, 8. aug. V noci so 7. na 8. augusta pri Miechove 800 haličských dobrovoľníkov pod vedením kapitána Franka útokom prekvapilo 1000 spiacich kozákov. Boj trval cez niekoľko hodín a skončil sa s úplným utiahnutím sa kozákov. Rusi ztratili asi 400 mrtvých, naši ale len 140 mrtvých a ranených. Miechov je v našej moci.

Prejdenie našich čiat cez Vistulu.

(Úradná zpráva.) Naše čaty, ktoré 8. augusta postúpily po Miechov, v offensíve zmužile ďalej pokračovali. Do večera v dialke asi 40 kilometrov všetky obce boli v našich rukách. V súvisi s týmto aj naše pohraničné čaty, ktoré posiaľ stály pri Vistule, prešli cez rieku a zaujali pozíciu na protejšom brehu.

Vo východnej Haliči zaujali sme nasledovné na nepriateľskom území nachodiacie sa pohraničné obce: Radzivilov oproti Brodymu, Novoczysko oproti Podwolocyske a Ruskú Novú Sielicu pri Černoviciach. Pri Zalosce medzi Brodym a Tarnopolom z príležitosti odbitia nepriateľskej jazdy padli štyria kozáci a dvaja boli raneni.

Novšie víťazstvá našich čiat.

(Úradná zpráva.) Na celej hranici východnej a strednej Haliče 8. augusta Rusi znovu sa pokúsili vtrhnúť na naše územie. Krem ich jazdeckých čiat aj ich pešie čaty vyrukovaly s kanónmi. Naše čaty ale odrazily každý útok. Ztrata, ktorú sme z tejto príležitosti utrpeli, je nepatrná. Zvlášte prudký boj vyvinul sa proti dvom kozáckym stotinám. Naša napadnutá patróna nielen že pristavila nepriateľa, lež mu aj vzala 9 koní, na ktorých naši jazdiť vediaci ľudia neočakávané útočili na nepriateľa. Tento útok palbou i tak silne ohrožovaných kozákov nútil ku rýchlemu vyprázdneniu bojišťa, na ktorom im ostalo 90 mrtvých a ranených. Naši podivným spôsobom neutratili ani jedného človeka.

Z bojišťa so Srbskom.

Dľa úradnej zprávy 4. augusta predpoledním o 9. hodine monitor Kőrös plával pod Belo-

hradom ako ale zazreli ho Srbi, hneď začali naň páliť a to ako pozdej vysvitlo, jednou celkom modernou rýchlopalnou batteriou. So pár výstrelov trafilo monitor, na šťastie však bez toho, že by osobníctvu lode boli ublížili alebo holi zmenšili bojaschopnosť monitora. Vtedy naše delostrelectvo zo suchej zeme začalo páliť a účinok strelby nášho delostrelectva bol, že palba srbského delostrelectva v Belohrade umĺkla. Monitor sa potom vrátil na svoje riadne miesto.

Popoludní o 4. hodine viac válečných lodí, medzi nimi aj monitor Kőrös, odplávalo zo svojho miesta, aby prekazily Srbov v opravení porúchanej pevnosti. Palba našich lodných kanónov, na ktorú Srbi len slabo odpovedali, v opevneniach, zvlášte v hornej pevnosti, znova narobila veľké škody. Pri tejto príležitosti naši strielali aj na nepriateľskú pechotu, ktorá bola bránená opevneniami na nábreží rieky. Naše monitory o 6. hodine vrátili sa na svoje miesto, bez toho, že by boli utrpeli nejakú ztratu, alebo že by boli ranené. V noci opätovne bolo počuť výbuchy a z plameňov, ktoré pri tom vyblýkli, dalo sa uzatvárať na to, že v belehradskom hrade následkom palby vybuchli väčšie zásoby munície.

Ďalej oznamujú, že v zemúnskych vinicach ôsmich nepriateľských špionov pristihli pri tom, keď znakmi svetla chceli upoovedomiť nepriateľov, že kde stoja naše kanóni. Všetkých špionov chytili a postavili ich pred štatariálny súd.

Ináč pozdĺž Dunaja, Sávy a Driny v tom čase nestalo sa nič novšieho.

Hrdinský skutok nášho námorníckeho poddôstojníka.

Na ten chýr, že Srbi pobrežie Dunaja s veľkou rýchlosťou upevňujú, pravdepodobne tým cieľom, aby ochránili tam umiestnené míny, dňa 6. augusta predpoludním jedon náš strážny člnok plával k tomuto miestu. Keď člnok od tohto miesta bol už len asi na 20 metrov, kormidelník vyskočil z člnka a s troma kilogramami ekrasitu vyplával na breh. Nepozorovane dostal sa ku šiancom, hodil ekrasit a zapálil knot, ktorý bol priviazaný o výbušnú látku, načo ekrasit vybuchil. So všetkých strán pribehli ta Srbi a začali strieľať na smelého námorníckeho poddôstojníka, ktorý však chytro skočil do vody

a doplaval ku člnku. Matrózi s člnku palbou z pušiek prinútili Srhov ku rýchlemu utiahnutiu sa na šiance.

Hrdinský skutok 61. pešioho pluku.

Temešvársky peší pluk č. 61. môže sa pochváliť, že vo vojne so Srbskom on previedol prvý hrdinský skutok. Dve oddelenia pluku pod vedením troch poručíkov za tmavej noci na člkoch preplávaly Dunaj a napadly predné stráže nepriateľa. Už samé preplávanie rieky bolo odvažlivosťou, lebo slabé člnky už od pár nepriateľských gúľ boli by mohli utonúť. Naša hrdinská čata však nepozorovane sa dostala na srbské nábrevie a s opovrhnutím života napadla nepriateľskú stráž. Vyvinul sa krvavý zápas, tak že naši konečne už kolbami pušiek mlátili nepriateľov. Výsledok bol ten, že Srbi zanechali 30 mrtvých a o veľa viac ranených, kdežto z našich zomrel len jeden a traja boli ranení. Naši potom prerezali viac telegrafových drôtov, pár mostov vyhodili do povetria a po takto výtečne sbončenej práci vrátili sa do svojho tábora, kde ich pluk privítal s hromovitým eljenovaním.

Cieľom odmenenia tohto hrdinského skutku veliteľ pluku rytier Franc Wien vydal plukovný rozkaz. Treba poznamenať, že medzi vojakmi, ktorí previedli hrdinský skutok, bolo viac chlapov srbskej materinskej reči a títo ešte z väčšou zlosťou vrhli sa na nepriateľa. Plukovný rozkaz takto znie:

«S pýchou dávam na známosť každému, že minulej noci dve, z dobrovoľne prihlásivších sa zostavené oddelenia na srbskom nábreví hrdinský bojovali, viackrát útočili, mnohých nepriateľov porazili a nepriateľovi aj ináč veľké škody zapríčinili.»

Plukovný rozkaz potom menuje členov hrdinskej čaty a hovorí že každý z nich s pyšným seba povedomím môže sa rozpomínať na tento hrdinský skutok. Oni sú prví, ktorí sa v tejto vajne dostali na protejší breh Dunaja a na telo napísali hrdinskosť a vojenského ducha uhorských vojakov.

Veliteľ pluku v plukovnom rozkaze menovaným v mene najvyššej služby vyslovuje svoje najvrednejšie uznanie a vojenskú vďaku a dokladá, že toto obdivuhodné podujatie žiaľbohu vyžiadalo

i jednu obeť. Jeden čatník zomrel hrdinskou smrťou. Traja chlapi boli ranení. Po hrdinskom skutku ranených vojakov odviezli.

Z južného bojišta.

Uhorská Tel. Kancellária oznamuje: Na južnom bojišti v kruhu Srbov ukazuje sa živá nálada ku napádaniu našich hraníc. Dňa 8. augusta nepriateľské čaty, ktoré pozostávaly asi zo 4000 ľudí, napredovali ku stráži východnej pevnosti v Trebinji. Z našej strany padol jeden dôstojník a 31 chlapov, ale z nepriateľov 200 chlapov zostalo na bojišti, krem toho videli, že nepriateľské čaty veľmi mnoho fažko ranených odvliekly so sebou.

Z bojišta s Čiernou Horou.

Mikuláš, ako ho volajú Nikita, kráľ Čiernej Hory, rakúsko uhorskej monarchii odkázal vojnu!

Dľa Uhorskej Tel. Kancellárie aj Černohorci už 8. aug. ráno o 9. hodine pokúsili sa útočiť proti Gadu pri Antovaci, ale naše ostražití čaty zavčas zbadaly útok a hrdinsky ho odbily.

Naša válečná loď «Szigetvár» 8. augusta zjavila sa pred Antivarim a strelbou granátov zpusťovala tamojšiu černohorskú stanicu pre telegrafovanie bez drótu.

V sobotu, 8. augusta popoludní o 3. hodine Černohorci prudko začali strieľať na pevnosti v Kattarovskom zálive. My sme odpovedali na strelbu, ktorú Černohorci večer o 6. hodine zastavili. Ich palba bola celkom bezvýsledná. Ani našim čatám, ani našej pozícii vôbec nepoškodili.

Srbsko odkázalo vojnu nemeckej ríši.

Keby neboly tak smutné časy, nad týmto odkazom vojny, chutno by sa musel zasmiať každý vážny človek, včul ale pride mu na myseľ slovenské porekadlo: Darmo voš kaše, bo nemá plúca.

V Petrohrade srúcali palác nemeckého veľvyslanca.

Berlin, 7. aug. Krásny palác nemeckého veľvyslanca v Petrohrade, ruskí apaši srúcali a dczorcu tohoto stavania kanibalským spôsobom zavraždili takmer za assistencie policajtov.

Veľké demonštrácie proti ruskému veľvyslanstvu v Berlíne.

Berlín, 7. aug. Dnes na poludnie odcestoval ruský vyslanec Sverbejev z Berlína. Keď veľvyslanec so svojimi úradníkmi na štyroch automobiloch opúšťal palotu ruského veľvyslanstva, na ulici shromaždené davы obecnstva pretrhly policajný kordún a s hrozným revom dvíhajú palice a dáždnyky, chcely sa vrhnúť na automobile a policia len s napnutím všetkých síl vedela prekaziť ťažké inzultovanie ruského veľvyslancu a jeho úradníkov. Avšak to už nebola vstava prekaziť, aby zástupy nesprevádzaly automobile s ustavičnými výkrikami: *Fuj! Fuj! Fuj!* hučalo ulicami, kým len automobile nezmizly v dialke.

Cár vydal proklamáciu na ruských židov.

Rusko s jeho mobilizáciou utrpelo hrozné fiasko. Vojopovinní a zvlášte rezervisti nenasledujú vyzvanie k dostaveniu sa pod zbraň. Riadne vojsko v húfoch opúšťa ruské zástavy a so zbraňou hlási sa v nemeckých a rakúsko-uhorských táboroch a prosí o prijatie. Cár vo veľkých rozpakoch obracia sa teraz k ruským židom, v proklamácii sľubuje im občianske práva a slobody, keď svojich synov pošlú ku vojsku

Z nemecko-ruskeho bojišťa.

Dľa zprávy novin «Daily Mail» nemecké válečné lode bombardovaly mesto Viborg vo finskom zálive neďaleko Petrogradu. Ruský križiak neďaleko Falkenbergu na švédskych brehoch vletel na násyp. Prístav Hangö vo finskom zálive 9. augusta bombardovali a spustošili sami Rusi a cestu do Petrogradu zatarasili mínami. Nemecká válečná loď Goeben v jonskom mori zničila veľkú anglickú válečnú loď Warrior, ktorá utonula i s celým mužstvom.

Spojenie sa nemeckej a rakúsko-uhorskej flotty.

Rím, 10. aug. Nemecké válečné lode Goeben a Breslau spojily sa s rakúsko-uhorskou flottou.

Kreštania katolíci, organizujte Katolícku Ludovú Jednotu!

Zákaz vývozu istých obchodných článkov.

Uhorské ministerstvo v usrozučení s ministerstvom rakúskym na základe smlúvnej colnej tarify vydalo zákaz vývozu istých obchodných článkov, s platnosťou od 2. augusta.

Pod tento zákaz padajú:

I. *Potravné a krmné články*: 1. obilie (pšenica, žito, raž, jačmeň nižšie 65 kgový, ovos, kukurica, pohanka, proso); 2. strukoviny (fazuľa, bôb, hrach, šošovica atď.); 3. riža; 4. melivo, okrem pšeničnej múky nulovej a č. 1., ak táto akovosť múky svedectvom obchodnej komory je dokázaná; 5. sušené zeleniny a zeleninové konzervy, okrem luxusových konservov; 6. čerstvé a vyrobené mäso, klobásky, mäsové konzervy; 7. vojenský a námornický suchar (Zwieback); 8. kávové konzervy; 9. chlieb a tovar z cesta; 10. vajcia. Tento zákaz nevzťahuje sa na pohraničné kraje, kde si tamojší obyvatelia ku domácej každodennej potrebe článku tieto z ríše našej zaopatrujú.

II. *Statok a priemyselné články*: 1. rožný dobytok, ovce, svine a kozy; 2. kone, mulice a somári; 3. holuby; 4. seno slama, sečka; 5. uhlie na okurovanie aj koks; 6. surové kože; 7. olivy a olivový olej; 8. železničné podvaly (švelery) a telegrafické žrde; 10. pod položku 178 colnej tarify patriaci ťažký minerálny olej; 11. bavlna surová a bielená a potom ešte početné priemyselné články, ktoré vojsko v akomkoľvek poľahu upotrebiť môže.

Náhrada za kone a premávkové prostriedky.

Noviny «Budapesti Tudósító» oznamujú: Náhrada za kone a premávkové prostriedky prevzaté ku vojenským cieľom v smysle 10. a 17. § u LXIX. zák. čl. z roku 1912. ku tomu oprávneným alebo hneď alebo cestou poštovej sporiteľne behom troch týždňov treba zaplatiť. Ačkoľvek je isté, že zaplatenie tejto náhrady hneď pre patričných bolo by bývalo výhodnejšie, vzhľadom však na to, že pri značných trovách prvých dní mobilisovania nesmierne veľké boly aj tie obnosy, ktoré peňažné ústavy tieto dni cieľom vyhovenia požiadaviek zo strany všetkých vrstiev obecnstva vyplatily, vyplácanie

náhrady za kone a premávkové prostriedky v záujme vyhnutia zmätkov v národnom hospodárstve v smysle zákona bolo treba odročiť. Náhrady za kone a premávkové prostriedky však behom zákonitých šesť týždňov bezpodmienečne budú vyplatené. Aby ale jednotliví špekulanti nevedomosť a neodôvodnenú nedôveru ku náhrade oprávnených nemohli využiť tým, že skrze kone odoberajúce komisie vystavené certifikáty modrej farby, poľahky duplikáty evidenčných karát, taktiež pri preukázaní týchže skrze daňové úrady (štátne pokladnice) vystavené biele soznania o prevzatí koní, často o veľa lacnejšie odkúpia od patričných: v záujme prekazená oškodenia zainteresovaných upozorňuje sa obecnosť, že daňové úrady náhradu za kone a premávkové prostriedky nebudú vyplácať do rúk tých, ktorí by spomenuté legitímácie preukázali v štátnych pokladniciach, lež daňové úrady peňažitú ustálenú náhradu cestou poštovej sporiteľne pošlú patričným ku náhrade oprávneným. Následkom tohto teda s vyšspomenutými listinami nemožno prevádzať žiadne kšeftárstvo.

Zdravotnícke opatrenia.

Vzhľadom na okolnosť, že následkom mobilizácie našej armády o krátky čas na pomerne malom mieste shromažďí sa veľké množstvo ľudu a zvierat, minister vnútra na všetky municípie vydal obežník, jehož obsah v krátkosti je tento:

1. Zdravotný stav obyvateľstva má sa držať pod prísny dozorom a každá nákazlivá choroba bezodkladne má sa oznámiť na patričnom mieste;

2. všetci na území municípie bývajúci súkromní lekári, vyučení ošetrovatelia a ošetrovatelky, ako aj osoby skončivšie naukobež desinfekčný majú sa vyzvať, aby sa hlásili, ak chcú buď na mieste alebo inde konať svojmu povolaniu zodpovedajúce služby za primeranú peňažitú náhradu;

3. žiaducné je, aby v špitáloch na území municípie s dostatočným lekárske osobníctvom účinkujúcich, zariadili sa opatrovnícke naukobehy pre tých, ktorí sa na ne dobrovoľne hlásia budú;

4. Treba sa postarať o to, aby špitále, epi-

demické špitále a za špitále vyhladené budovy čím skôr privedené boli do stavu, a síce jak osobného, tak aj vecného a aby sa zaopatřily primeraným množstvom prostriedkov na dopravu chorých a na desinfekciu;

5. lekáre sa majú zaopatřit hojnou zásobou obväzkov a desinfekčných prostriedkov;

6. aby v páde potreby vojenskej vrchnosti a vojenski lekáři vo všetkom účastni boli podpory.

B E S E D N I C A.

Tatárska deputácia.

Terajšie Rusko v pätnástom stolytí pozostávalo ešte len z malých kniežatstvi, nad ktorými panovali veľkokniežatá.

V Moskve panoval veľkoknieža Ivan Vassiljevič. Jeho moc ustavične rástla a už devätnásť bojárov složilo mu prisahu vernosti.

V jeho krásnej prijímacej sieni jedného dňa roku 1489. panoval čulý život. Jedno za druhým prichádzaly poslanstvá, buďto prosia o mier alebo preukázať úctu veľkému kniežatu.

Medzi nimi bol aj turecký vyslanec so svojim skvelým sprievodom a čakal na výsluch, aby predniesol Ivanovi žiadosť svojho pána, ktorý ho vyzval ku spoleniu sa.

— Tu je aj chán Ahmet, vyslanec veľkého mongolského kmenu, — oznamoval veľkokniežatu jeden bojár, — ktorý už tri dni čaká na výsluch.

— Len vtedy ho prived' ku mne, keď už turecké poslanstvo odíde, — odpovedal Ivan.

Ivan kľakol si na kľakátko pri dverách pred svätý obraz a potom šiel do izby svojej manželky, ktorá sa práve vtedy bola skvostne obliekla.

— Krásna si, Žofia moja, — hovoril s úsmevom, — taká krásna, ako to význam dnešného dňa požaduje. Ale ešte viac klenótov daj na seba, koľko len unesie tvoje telo, lebo dnes slávnejšie sa musíme zjaviť pred dvorom, ako všetci kráľovia sveta.

Veľkokňažna Žofia teda ešte viac perál a draho-kamov nakládla na seba a pyšne kráčala so svojim manželom cez veľké siene, kde jeho synovia, bratia, pokrevní, najvyšší vojenski dôstojníci, bojári, najvyšší cirkevní hodnostári, ku nemu sa pripojili a do prijímacej siene ho odprevadili.

Keď panovnícky pár zaujal trón, ruskí veľmoži a dvorní hodnostári ku trónu pristúpili a poklonili sa, vtedy vstal so svojho trónu Ivan a na vedomie dal svojim poddaným, že ponevác on už skoro všetky čiasťky Bieleho a Čierneho Ruska sjednotil pod svojim žezlom, chce vtedy vziať meno cára všetkých Rusov.

— Nech Boh žehná nášho milostivého panovníka, prvého cára všetkých Rusov!

— Sláva nášmu cárovi! — kričali prítomní.

Nový cár v peknej reči ďakoval za poklonu svojho národa a táto reč veľký dojem mala aj na vodcu tureckého posolstva.

Cár Ivan potom slávnostne prijal turecké vyslanstvo, vymenil si drahocenné dary a tureckých poslov nielen že skvele pohostil, lež ich povodil po celom paláci a ukazoval im poklady svojej rodiny.

Turecké vyslanstvo veľmi blažené od láskavého prijatia odchádzalo z cárskeho paláca a cár Ivan odprevadil ho až na schody.

Vyslanci chánovi boli veľmi prekvapení, že museli čakať na schodoch a keď ich cár zazrel, zhurta zakričal na nich:

— Kto ste vy a čo chcete?

Ten prísny a rozkazujúci hlas do veľkých rozpakov priviedol vyslanstvo chánove.

Rýchle ani to nevedeli, ako majú dať na vedomie cárovi Ivanovi, že na tento prísny hlas od neho neboli prichystaní.

— Čo chcete? — kričal cár Ivan znova hnevlive.

— My sme poslanci chána Ahmeta, — brblal jeden vo veľkých rozpakoch.

— A načo ste prišli?

— Preto, pane, aby sme fa upozornili, že si s daňou ešte podlžný.

— S akou daňou? — spýtal sa cár.

— Na ktorú si sa zaviazal.

— Ja? Nepamätám sa.

— Tu je vlastnoručné písmo o tom.

— Ukážte mi ho!

Vodca odovzdal mu písmo, v ktorom knieža Ivan sa zaviazal, že chánovi veľkého mongolského kmenu bude platiť ročnú daň.

— Čo bolo, to sa minulo, toto písmo mňa viac neviaže! — zvolal Ivan — rozdriapal a praštil písmo o zem.

Toto do krvi urazilo pýchu tatárskych náčelníkov. Triasli sa od hnevu a od rozčulenia.

— Pane, toto ešte trpko oľutuješ — hovoril jeden z nich.

— Bezočivý pohan, ako sa opovážiš so mnou takto hovoriť?

— Ešte aj ináč budeme s tebou hovoriť; teraz už alebo zaplatíš duplovanú daň, alebo v tvojej krajine nezostane kameň na kameni.

— Ešte sa opovažujete aj vyhrážať! Myslíte si, že sa vás bojím? Prešiel ten čas, v ktorom ste využili našu slabosť, v ktorom ste nás podmanili a na platenie dane prinútili. Odvolávam sa na celý môj národ, že aj ten so mnou cíti v tomto mojom odhodlaní.

S tým sa obrátil ku vojsku a zakričal:

— Synovia moji, hovorte, či schvaľujete môj skutok?

— Sláva nášmu cárovi! — Dolu s Tatármi! — kričali vojaci.

— Počuli ste toto? Practe sa teda z mojich očí!

— Trpko to ešte obanuješ — mrmlali v sebe tatárski pohlavári, keď vyšli na voľné povetrie, sadli na kone a odeváľali ku chánovi Ahmetovi. Tento už z ďaleka videl, že nenesú daň.

— Kde je daň? — pýtal sa chán.

— Neni a ani nebude, dokiaľ nespustošíme celú krajinu Ivanovu.

— Odoprel platenie dane?

— Nielen že odoprel, ale pred nami roztrhal tú smluvu a nohami ju pošliapal.

— Neslýchaná opováživosť! — kričal pobúrený chán. — Hneď dajte zatrúbiť, povolajte bojovníkov. Nedáme mu času, aby si posbieral vojsko.

— Má ten už aj tak dosť — odpovedali náčelníci.

— My musíme mať desať ráz toľko! Za tri dni pod pokutou smrti nech je tu každý náčelník so svojím vojskom.

Za týždeň s celým svojím ozbrojeným ľudom sa pohnul chán, aby sa na Ivanovi vypočstil.

Ale za ten čas aj cár Ivan sa prichystal, aby ich dôstojne prijal; všetky poddané kniežatá poriadne vystavili svoje vojská a bitku za bitkou vyhrali.

Chán vládnuť nad ohromným ľudom a za istý čas vedel nahraďiť padnutých.

Ale konečne vysílili sa mu pramene, zbrane cára Ivana strašne sa báli Tatári a dlhoročná vojna skončila sa tým, že Rusko celkom sa oslobodilo zpod tatárskeho jarma, pod ktorým za úplných dvesto rokov stenalo.

Cár Ivan zostal teda zakladateľom ruskej ríše a Moskva bola jeho sídlom. Len na začiatku devätnásteho storočia preložili cári svoje sídlo do Petrohradu a od toho času vždy tam sídlia.

CHYRNIK.

Dar jeho veličenstva kráľa. Jeho veličenstvo kráľ zo svojej súkromnej pokladnice daroval 500.000 korún a síce 250.000 korún spolku Uhorského Červeného kríža, 250.000 korún ale členom rodín na vojnu narukovaných. Práve toľko daroval na tie isté ciele aj v Rakúsku. Poneváž v Bosne a Hercegovine niet spolku Červeného kríža, jeho veličenstvo kráľ na podporovanie rodín povolaných bosenských a hercegovinských vojakov daroval 100.000 korún. Súhrnom teda jeho veličenstvo daroval jeden million a stotisíc korún.

Narodeniny jeho veličenstva kráľa: Z príležitosti 84. narodenín jeho veličenstva 18. augusta v Matiašovom korunovačnom chráme v Budínskom hrade budú úradné služby Božie, ktoré bude odbavovať jeho eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch. Na službách Božích korporatívne budú prítomní členovia vlády, deputácie snemovne veľmožov a snemovne vyslancov, zastupitelia cudzozemských štátov jako i občianskych a vojenských vrchností.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, osviev-

tený pán biskup dr. Alexander *Fárvy* z príležitosti mobilizácie vydal osobitný obežný list, ktorý začína so slovami jeho veličenstva kráľa: «Útam vo Všemohúcom, že dá víťazstvo mojim zbraňám»; napomína, aby sme so zápalom našich vlasteneckých a náboženských najvnutornejších citov, s nezklatnou stálosťou našej vernosti ku kráľovi a so zповneseným povedomím spravodlivosti našej veci, vrúene modlili sa k Pánu, aby jeho veličenstvu kráľovi a jeho národom čím skorej udelil pozhnanie víťazného pokoja. Modlitby predpísané na celý čas vojny končiť sa majú so vzdychom: «V Tebe, Pane, úfame, nebudeme zahaňbení na veky!» V najnovšom obežnom liste ohľadom na to, že mnohé poľnohospodárske robotné sily narukovali k vojsku, osvietený pán biskup dovoľuje, aby sa v nedeľu a vo sviatok odbavovali služby božie a skorej po slyšení svätej omše konali poľné práce — Osvietený pán biskup tohoročné leto sdrúže sa v kapituli a nie v šavníckom letnom kaštieli. — Pohorelcom v Orzovjanoch dal osvietený pán biskup 150 korún podpory.

Chýry zo Spiša. V Kézmarku, v Podhradí a v Spišskej Belej boli oduševnené demonštrácie za vojnu; v Belej miestny rím. kat. kaplán Andor Varsányi z obloka mestského domu oduševňujúcu reč mal k ľudu, oslavujúce staručkého nášeho kráľa a nemeckého cisára Vilhelma, Príkladne narukovalo 21 Richvaldčanov a 9 Hafčanov. V sobotu večer sa spovedali, v nedeľu ráno pod sv. omšou pristúpili ku sv. prijímaniu. Duchovný otec od oltára posmeloval ich v peknej kázni a odprevadil ich až na podolinskú železničnú stanicu, po čom celkom striezlivé a s dôverou v P. Boha odcestovali k vykonávaniu svojej vlasteneckej povinnosti. V Levoči viaceré panie hlásily sa k opatrovaniu ranených vo vojne. — Minister náboženstva a výučby levočskej rím. kat. učiteľke Terezii Giegl vyslovil svoje uznanie za jej 26-ročné horlivé a zdarné účinkovanie, preukázané v obore ľudovej výučby. — V Havke 16. júla, v odpust škapuliansky k sv. sviatostiam pristúpilo 140 nábožných veriacich. V Starej Vsi v deň Premenenia Pána odpust, ktorý po iné roky býva neobyčajne veľký, včul odbovovaný bol len v prítomnosti miestnych veriacich; následkom válečného polozenia cudzím zakázané bolo na ňom účasť brať. — Kézmarcký robotník Ján Ptak vlámal sa do kézmarckého obchodu Neugröschla a ukradol ztadiaľ väčšiu zásobu tovaru, hneď ho chytili a zavreli; už päťkrát bol trestaný pre vlámanie a za dlhší čas sedel v žalári. Oskar Borke, 14-ročný cukrársky učeň, obesil sa v dielni. Nešťastný chlapec mal tú zvláštnu mániu: bavil sa na obesenie. — Vo Vysokých Tatrách pri jednom výlete zabil sa istý Bandrovski a slečna Anna Hackbeil, ktorí letovali v Zakopanom.

Chýry zo Šariša. Z Prešova oznamujú: Americký grécko-katolícky biskup Sotér Ortinsky na návšteve bol u prešovského gr. kat. biskupa dr. Štefana Nováka, potom odcestoval do Viedne. Z Bardiova píše: Kornel Jablonszky, predstavený kláštora Františkánov 28. júla v 62. roku života svojho zomrel v Bardiove. Nebohy

bol zvlášte zaslúženým údom svojho rádu a smrť jeho spôsobila v Bardiove hlbokú sústrasť.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Uhorskému spolku Červeného Kríža dali: Kardinál, knieža primas dr. Ján Csernoch a čanádsky biskup Julius Glattfelder po 10.000, jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi 3000 korún. Na podporu rodín narukovaných rezervistov obetovali: Knieža primas 10.000 a opäť kanonik Franc Blaskovits 2000 korún.

Pre relovských pohorelcov dostal som od Anny Stas z Ameriky skrze Vydavateľstvo «Posla B. Srdca Ježišového» v Trnave štyri koruny 70 hal. Pán Boh zaplat! František Klein, r. k. farár spišsko richvaldský.

MOJÍM MILÁČKOM je Feller-ov

„ELSA-FLUID“

«Žiadon zázrak! Kedykoľvek som si prechladnutím alebo prievanom nejaký neduh priťahol, keď ma hlava a zuby aj brozne bolely keď, ma nácha, trhanie v údoch až na nevydržanie sužovali, Feller-ov «Elsa-fluid», môj miláčok, ešte vždy utišil bofasti. Aj v dňoch zdravia viem si oceňovať jeho nervy oživujúci, občerstvujúci účinok. Každodenné umývanie sa s ním okrášľuje kožu, posilňuje zrak a pripravuje výborný pôžitok!»

Takto a podobne osvedčujú sa všetci, ktorí na lekárske odporúčanie Feller-ov Elsa-fluid aj pri lámke, reume, pri zastaralých neduhoch, pichaní v boku, bolení chrbta a krížov atď. pravidelne upotrebovávajú. Feller-ov Elsa-fluid aj proti kašľu, zachrípnutiu, boleniu prs a hrdla, zimničnému stavu s výsledkom sa užíva.

Tento obrázok, malý a predsa mnohomluvný bez jarmočnej reklamy, len ku chráneniu sa čitateľa pred bezcennými napodobeniami flašu s ochrannou známkou ukazujúci postačuje, lebo presvedčuje, že Elsa-fluid zadrží, čo sľubuje. Pri tom je lacný. 12 fliaš všade franko 5 korún.

Zapečenie, nechuf k jedlu, ochromenie, záha, zdutie, hámorrhoidy a tlak v žalúdku sú nemociami, ktoré sa nesmú zanedbať. 6 škatuliek Feller-ových rebarbarových «Elsa-piluliek» stojí len 4 koruny franko. Domáci lekár vďačne povie, prečo a ako treba užívať. Obidva výrobky. Ale musia byť pravé! Takéto zhotovuje lekárnik E. V. Feller, Štubica, Kostolná-ulica č. 18. (Záhrebská stolica.)

Vojenská pošta. Vojenské pošty dňa 4. augusta začaly svoju činnosť. Správa pošty a telegrafu z tejto príležitosti upozorňuje obecnosť, že na vojenské pošty rekommandované, expressné listy, listy na dobierku, poštové poukázky, čekky poštovej sporiteľne poslať nemožno a že predbežne vojakom na vojne ani balíky nemožno posilať. Neni dovolené ani súkromné telegramy posilať vojakom na vojne a shovárať sa s nimi po telefone o súkromných záležitostiach.

Obyvateľstvo Nemecka. V júni spočítali v Nemecku 67 millionov 812.000 duší. Pred desiatimi rokmi Nemecko malo ešte len 59 millionov 475.000 obyvateľov. Pribudlo mu teda osem millionov 337.000, čo činí 14 procentov.

Každá matka úzkostne chráni

svojho miláčka pred nebezpečím letných horúčostí, ktoré každoročne tolko obiet vyzávajú medzi nemlúvňatkami, bo v najviac pádoch chýba im poriadna a spoľahlivá chôva. Útlým nemlúvňatkám preto dávať treba Nestlé-ho muku pre deti, ktorá už v tisíce pádoch od pokolenia do pokolenia dokázala sa ako mimoriadnej zvláštnou a vtedy usporíme si nie len veľké starosti, lež aj uvidíme, ak pekne a prospešne vyvinuje sa naše dieťa. Dávku na prábu, každému kto si ju žiada z cela darmo posielá: Nestlé, Viedeň, I., Biberstrasse 26 D.

Odročenie popisu voličov. Voličia snemových vyslancov do 10. augusta mali byť popísaní, následkom mobilizácie ale popisujúce komisie v početných okresoch nemohly byť hotové s tou prácou na určitý čas. Preto minister vnútorných záležitostí Ján Sándor v obežníku termín popisania voličov predlžil predbežne do 10. septembra tohto roku.

Dvekorunové banknoty. Do obehu budú uvedené nové banknoty. Rakúsko Uhorská banka totiž uzavrela že vypustí dvojkorunové banknoty.

Mesto Hamburg na válečné ciele. Z Hamburgu oznamujú, že senát predostrel súrny návrh, aby mesto Hamburg na válečné trovy mohlo obrátiť 5 mill. mariek

O hrdinných skutkoch ktoré matky vykonávajú, keď ich dieťaťu nebezpečie hrozí, počujeme často. Veď je dieťa v mnohých pádoch matke milejšie, ako jej vlastný život a preto môžeme pochopiť aj jej žalosť nad slabým, bledým, neduživým dieťaťom, ktoré zaostane vo vyvine a nemá chuti k jedlu. Takú matku by mali naši čitatelia vždy upozorniť na Fellerov pravý štukový pečenkový tuk a na zagoriánsky prsný sirup proti kašlu. Deti a aj odrastlí tiež užívajú radi tieto výrobky. Fellerov štukový pečenkový tuk je bez chuti a zápachu, tedy nechutná neprijemne, ako iné pečenkové tuky, pôsobí chytré zotavenie, sosilnenie, pribývanie na váhe a dobrú chuť k jedlu a je pre skrofulosné, slabé chudokrevné deti, ba aj pre odrastlé nevyhnutne potrebným posilňujúcim prostriedkom. Pridávajúcim matkám poskytuje hojne mlieka a nové sily. Pri kašlu zachrípnutiu, boleniu prs, pichaniu v pleciach, pri ťažkosťach dychania a hrdlových neduhoch má sa užívať hlien rozpúšťajúci, bolesti utišujúci príjemne chutnajúci pravý zagoriánsky prsný sirup proti kašlu, ktorý dobre účinkuje na pľúca a vôbec na dýchacie orgány, celé telo zmocňuje, utuhuje a zlepšuje všeobecný zdravotný stav z týchto lekarmi odporúčaných výrobkov zasiela lekárnik E. V. Feller, Stubica Kostolná-ul. č. 18. (Záhrebská stolica) 2 sklenice franko za 5 kor. a v objednávke označte, ktorý výrobok si prajete.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.80 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, driapané 80, 86, 42 K. — **Metlove posteľe.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perina sa'lebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 68 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdielová srstenná matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierekou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. **Benedikt Šachsej, Lobes 134. pri Pilsen (Cechy).**

Umelecký ústav kostolného zariadenia.

Vlastné dorooby! **Karol Primer,** majiteľ knieža-primaciálnych dvor. zasielajúcich obvodov: **Brix a Anders, Zambach a Müller** Budapest IV., Váci-u. 61. Viedeň IX., Maximilianplatz 3. Umelecký ústav kostolného zariadenia: Omšové rúcha, pluviále, baldachýny, úplné ornáty, kostolná bielizeň, alby, kamže, atď. Striborný tovar kostolného náradia v jednoduchom a v najskvostnejšom vyhotovení, svietniky, kalichy, ciboria, pastoraľe, kríže, kadidlá. Kostolné a spolkové zástavy, čipky a vyšivania umeleckého vystrojenia.

Výborné BICYKLE

celkom nové od 9 korún vyše, tiež všetky potrebné čiastky, ako: gummy, osky, pumpy, sedlá, šliapadlá, olejové a acetilenové lampy vo veľmi ľavných cenách na sklade má

Jozef Habán

Budapest, VII., Almássy-tér 14.

Veľký obrázkový cenník pošle zdarma.

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva **FRANZ BAUMGARTEN** Budapest, VII., Rózsa-u. 27. Telefon József 33—72.

Najlepší český prameň k objednávaniu.

Lacné perie na postel

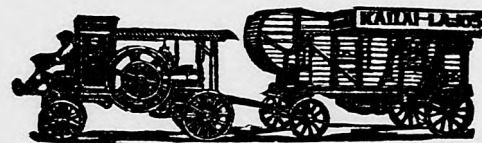
1 kg. sivé dobré driapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima pebiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snah biele, driapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele ľajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K, Pri oblednani 5 kg. franko.

Hotové posteľe

z hustej tkniny červeného, modrého, bieloého alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 18 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 8 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 18 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 118 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Cechy.)

Sklad: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 21.

Známo je vůbec

že len

Ludvika Kállai-ho

motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28,

pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motorlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známych majlejších a najjednoduchjších, pôvodných **Ludvika Kállai** motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

pozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Makulatura papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov) metr. cent po 8 K k dostaniu u vydavateľstva.